

DENİZCİLİK TERİMLERİ

A

ABASO

Alt ve asagi [Abaso Gabya yelkeni]

ABLI

Seren ve bumba cundalarından asagi iki tarafa inen halatlar

ABORDA

Bir teknenin digerine veya bir iskeleye yanasmasi

ABOSA

Bosayi tut veya geçici olarak durdur, bosaya vurmak

ABRAMAK

Kontrol altına almak, komutasi altında tutmak, üstünden gelmek

AÇIKTA EYLENMEK

Bir teknenin sahilden veya iskeleden yada limandan açıkta beklemesi

ADMIRALTI DEMİRİ

Çiposu kollarına dik ve hareketli eski sistem bir demir cinsi

AGANTA

Zincir veya halatin kısa bir zaman süresi için elde tutulup bırakılmaması [Aganta iskota, aganta borina borinata]

AGIZ KUSAGI

Armuz kaplamanın en üst sirası [bindirme kaplamanın da]

ALABANDA

Bordanın iç kısmı veya dümenin 35° ye kadar basılması

ALABURA

Altüst olma, teknenin ters çevrilmesi

ALAMA KÜREK

Hep birlikte kürek çekerken çekmeyi durdurmak için verilen komut

ALAMATRA

Karadeniz'de imal edilen balıkçı teknesi.

ALARGA

Açıkta demektir. [Alargada bekle, alarga dur][İtalyanca largo]
alargaya çıkmak, [açığa çıkmak]

ALAY SANCAGI

İsaret sancakları ile donatılmaya, alay sancaklarının çekilmesi denir.

ALBERABER

Hep birlikte kürek çekmek için verilen komuta

ALESTA

Hazır olmak, hazır olarak apikoda beklemek
Alesta tramola [Tramola etmeye hazır ol]

ALTABASO

Bir yelkenin alt yakası, alt ve aşağı anlamında da kullanılır.

AMORA YAKASI

Dört köşe bir yelkenin alt ve ön tarafındaki yaka
[Karula yakası]

ANA GÜVERTE

Geminin veya teknenin üzerinde yürünen en üstteki güvertesi

ANA OMURGA

Postaların bağlandığı, bastan kışa kadar uzanan ağaç / demir kısım

ANELE

Hareketli demir halka

ANELE BAGI

Aneleye yapılan bir çeşit bağ

APAZLAMA

Kemere istikametinden gelen rüzgar [Yelken seyri]

APIKO

Demirin vira edilisinde deniz dibinden kurtulup dimdik durduğu vaziyet, veya dikkatli olarak beklemek.

ARIYA

Yelkenin, sancagin veya çubukların aşağıya indirilmesi
[Ariya sancak, ariya kürek]

ARMA

Sabit donanım [Direkçarmihlari, istralyalar]

ARMUZ

Güverte ve borda kaplama tahtalarının arasındaki çizgi
[Armuztutmak, armuz kaplama]

ASKI MAPASI

Bir demir kaldırmak için bedenine konmuş olan mapa

ASIRTMA PRAÇERA YELKEN

Kavançalı seren yelkeni

ASOZ

Kaplama tahtaları için omurga ve bodoslamalar açılan oyuklar.

AVARA

Gemi, bot veya tekninin yanasık olduğu yerden ayrılması
[Avara etmek]

AYBOCU

Zincirin irgat çalıştırılarak aşağı alınması, indirilmesi

AYI BACAGI

Yelkenlerin farkli kontralarda açılması [Pupa seyir]

AYNALIK

Kiç bodoslama üzerine konan ve dümen igneciğinin üzerine konduğu tahta levha [Ayna kiçli tekneler]

AYNALIK TAHTASI

Bir teknede kiç taraftaki havuzda otururken arkaya dayanmak için konulmuş olan tathta levha

B

BABA

Halat volta etmek için ağaç veya metalden yapılmış silindirik biçimde güverte veya rihtima bağlanmış bir eleman

BABAFINGO

Yelkenli bir teknede eğer direk üç kısımdan ibaret ise; en üstteki parça.
[İtalyanca: pappafico][Örnek: okul gemileri]

BADARNA ETMEK

Bir halatin asınmaması için üstünün halat veya koruyucu bir malzeme ile sarılması

BAKLA

Zincirin bir halkası

BALON-USTURMAÇA

Halattan, hasırdan veya sentetik malzemeden yapılmış, içi doldurulmuş veya sisirilmiş bir usturmaça çeşidi

BANDOLET

BANDRA

Milliyeti gösteren sancak

BARBARISKA

Tutulmakta olan bir halatin kaymaması için yapılan bir bağ çeşidi

BASTINA

Palangalarda kullanılan bir nevi dilli makara
[Karniyarik bastika]

BASTON

Ana civadranin üzerinde ileriye doğru uzatılmış çubuk

BAS

Bir teknenin ön ve ileri kısmı

BAS BODOSLAMA

Omurganın bas tarafından teknenin basını meydana getirmek için yukarı istikamete doğru konulan ağaç parçası

BAS KASARA

Genellikle gemilerdeki bas tarftaki yüksek kısım

BAS OMUZLUK

Kemere ile bas bodoslama arasındaki yuvarlak kısım

BAS PARIMA

Bir botun bas üzerindeki analeye bağlanmış kısa halatı

BASLI

Bastarafın kiça nazaran daha batık olması

BASTANKARA ETMEK

Tekneyi bir sahile beya kumsala bas taraftan oturtmak veya yanastirmek

BASÜSTÜ

Bir botun bastarafında oturabilecek ve ayakta durulabilecek platform

BERMUDA ARMA

Uzun bir direk üzerine yelken açmak için düşünülmüş arma tipi
[Marconi arma] Bu tip armada yelken sereni yok ancak bumbasi vardır.

BINDIRME KAPLAMA

Armuz kaplamanin birbir üzerine konularak yapilma sekli
[Bama tiriz]

BITA

Madeni babaların bir tanesine, halat ve zincirlerin volta edilmesi için kullanılan silindirik madeni eleman

BOCURUM

Yelkenli teknelerde kiç bodoslama / kiç aynalik üzerinde bulunan direge çekilen yelken

BORDA

Su kesiminden yukarıda kalan kısım

BORDA FENERI

Sancakta yesil, iskelede kirmizi olarak yakılan 112,5 açili fener

BORDA ISKELESİ

Bir tekneye girip çıkmak için inip kalkabilen ve içeriye alabura olabilen bir merdiven tipi
[Pasarella]

BOSA/BOSA TUTMAK

Bir halat veya zincirin bedeni üzerine bosa tutarak abramak

BOS ALAMAK

Gevsek bir halati germek için fazlasini çekmek

BOS VERMEK

Halati kaçirmak

BRANDA

Eskiden yelken yapılan bir cins kumas yada kumastan yapılan ve gemicilerin hamak olarak kullandıkları yatak.

BUMBA

Yan yelkenlerin alt yakalarını germek için kullanılan bir cins seren. Yük gemilerinde yük aktarmak için ucuna palanga takılan seren

BURGATA

Halat ve zincir ebadini ölçmek için kullanılan bir ölçü

BÜKÜN

Halatin veya bir yomanin saga veya sola dogru kollarinin bükülmesi

C

CAMADAN

Camadan vurmak. Yelken alaninin küçültülmesi

CAMADAN BAGI

Bu küçültmeyi yapmada kullanılan bir bag çesidi

CAMADAN KALÇEALARI

Bu bagi yapmak için yelken üzerinde siralanmi ve yelkenin her iki yüzünde bulunan bagciklar.

CANKURTARAN SIMIDI

Denize düşenleri kurtarmak için çok hafif ve yüzer maddeden yapılmis, yuvarlak simit biçiminde ve bir salvoya bagli aygit.

CEVIZ

Halatların ucuna tutabilmek için veya süs olarak yapılan bir cins düğüm şeklindeki isleme

CIVADRA

Teknenin bas tarafında disariya doğru egik olarak uzanan sabit seren, genellikle yelkenli teknelerde flokları açmak için kullanılır.

CUNDA

Uç demektir. Direk cundasi, seren cundasi, bumba cundasi. Cunda yakasi: yelkenin seren yakalarına gelen uçlarına denir.

Ç

ÇALIM

Geminin bas ile kiçi arasında inik meyil veya kiç tarafta su kesiminin altındaki dar kesim.

ÇAMÇAK

Teknede biriken suyu toplamak için tahtadan yapılmış bir cins kepçe

ÇARMIK

Direklerin her iki bordasına bağlanabilmesi için gerilmiş tel halatlar.

ÇENE

Omurga ile bodoslamamin birleştiği köşe

ÇIMA

Halat, elincesi veya yomaların uç kısmı

ÇIMARIVA

Personelin tekne boyunca yanyana selamlama için dizilmesi

ÇİPO

Özellikle admiralti demirinde bedenin üst kısmından anelesinin altında geçen kollara dik olarak bağlanmış hareketli veya sabit ağaç veya metal kollar.

ÇÖRDEK YAKASI

Seren yakalarının geriye bakan kısımları, üç köşe yelkenlerdeki en üstteki pik yakası

ÇUBUK

Ana direklerin üzerine konulan ekleme direkler

D

DABILBATIM

Gemilerin karinası yırtıldığında teknenin su almaması için postaların iç tarafına ikinci bir kaplama konur ki, bu iki kaplama arasındaki double-bottom denir. Bu bölüm sahra ve yakıt deposu olarak da kullanılır.

DENİZ DEMİRİ

Denizde ve rüzgarda hareketsiz kalan teknenin dalgalar borda vermemesi için bastan veya kıçtan denize attıkları koni şeklindeki branda torba.

DESE ETMEK

Halatin veya zincirin iyice gerilmesi

DINGI

Bir çifte kürekle kullanılan patalya

DIREK FISTANI

Direğin güverteye girdiği veya etrafına çevrilen kusak

DOBLIN

Bir halatin iki çiması arasındaki sarkık kısım

DOBLIN ALMAK

[Verme, Tutmak] Bir halatin iki çimasının gemide kalmak üzere bordadaki veya sahildeki bir babaya iki, üç kez sarılması

DÖKÜNTÜ

Deniz yüzeyine yakın kayalık kümeler

DÖSEKLI

Alti düz olan tekne

DIRISA ETMEK

Yön değiştirmek, rüzgarın dirisa etmesi, bumbayı dirisa etmek

DÜMEN

Gemiye istenilen yöne çevirmek için saç veya tahtadan yapılmış olup kıç tarafa monte edilen yelpaze şeklindeki bir parça

DÜMEN BASLIGI

Yeke evini kusatmak - kuvvetlendirmek için dümen saftının etrafına geçirilen maden baslık [=dümen taşı]

DÜMEN BODOSLAMASI

Kıç bodoslama

DÜMEN BOGAZI

Dümen yelpazesinden yukarıda kalan kısım

DÜMEN DOLABI

Dümen yekesine bağlı mekanizmasını çevirebilmek için yapılmış olan aygıt.

DÜMEN DONANIMI

Dümen yekesi ile dümen dolabı arasında kalan tel halat mekanizma, uskurlu saft ve kolar ile bunların geçtikleri makaralı sistemin tümüne verilen isim

DÜMEN YELPAZESİ

Dümenin esas ana parçası

DÜMEN ZAVİYESİ

Dümen yelpaze sıathının omurga ile yapmış olduğu açı

DÜMENCI PUSULASI

Dümen dolabının hemen önüne konulmuş olan mıknatısı pusula

DÜMENTASI

Yekenin dümene bağlandığı en üst kısım

E

EĞLENMEK

Bir teknenin stop ederek veya çok ağır yol ile gideceği yere varması

EL DONANIMI

Mekanik olan ırgat gibi aygıtların el ile çalışabilmesi için yapılmış olan donanım

EL DÜMENİ

Kol gücü ile bir taraftan diğer tarafa basılan dümen

EL İNCESİ

Bir tekneden diğerine veya sahile atılan ucunda kursun bir ağırlığın ceviz ile kaplı olduğu ve sonuçta bir halatın bağlanarak gönderildiği, parekete savlosu gibi incecik bir halat

EL ISKANDILI

Elektrikli iskandil olmayan teknelerde,derinlik ölçmek için çimasına 5 kg lik bir kursun asılmış ve üzerine kulaç taksimati yapılmış olan savlo

F

FAÇA ETMEK

Seren yelkenlerin bir taraftan prasya olduğu halde kapatılması

FAÇUNA ETMEK

Badarnanın tel veya mürnel ile siki sikiya bağlanmasıdır.

FALAKA

İki matafora cundaları arasında bulunup can halatlarının bağlandığı tel halat.

FARS TAHTALARI

Ağaç bir teknenin sintine üzerindeki aralıklı tahtaları

FILİKA

Savaş gemilerindeki kürekli veya yelkinli tekneler

FIRDÖNDÜ

Zincirin gamba almaması için aralara konan bir eksene bağlı olarak dönen iki yarım bakladan oluşan kilit

FIRENGİ

Güverte üzerindeki suyun denize akıtılabilmesi için yalı kütükleri üzerinden bordaya açılan oluklu delikler

FLADOR

Çarmihların gerilmesi için kullanılan sistem

FLAMA

Üç köşeli sancak

FLASA

Halatı meydana getiren incecik ipler

FLOK

Bas taraf çekilen üç köse yelken

FORA ETMEK

Bir yere bağlanmış olan halatin oradan çıkartılması
[Sivil denizcilikte: MOLA]

FRISKA

Bütün yelkenleri camadan vurmaksizin kullanılabilcek dercedeki sert rüzgar

FUNDO (FUNDA)

Demirlemek için verilen komut

G

GABYA

Ana direk ile babafingo çubugu arasındaki çubuk veya yelken

GAGA

Demirin iki ucundaki tirnakların en uç kısmı

GAMBA ALAMAK

Halatin veya zincirin kendi etrafında dönmesi veya burulması

GENOVA

Flok yerine çekilen çok daha büyük flok

GERDEL

Gemi ve teknelerde kullanılan tahta kova

GIZ

Kiç direktteki kısa seren

GOMINA

Mil uzunluğunun 1/10 = 185 meter

GÖNDER

Ince düz ve uzunca olarak çekilmiş çubuklar. [Sancak gönderi, filika kanca gönderi, civadra gönderi]

GÖZ DEMİRİ

Bir gemide kullanılan ana demirler

GRADIN YAKASI

Bir yelkenin yan kenarlari

GRANDI DIREĞI

Birden fazla direkli gemilerdeki en yüksek direk

GULET

Brig'ten küçük iki direkli hafif armali pruvasi kabasorta armali, praçilaya benzer uskuna

GURCATA

Bir direk üzerinde çanaklik kurmak için mauna kollari üzerine omurgaya aykiri olarak yerletirilen kollar. Yelken teknelerinde direktten inen istrelyalari açmak için kullanılan kollar.

GÜVERTE

Gemilerde ve teknelerde bastan kiça kadar dösenmis tahta veya madeni platform döseme

GÜVERTE KAPLAMASI

Güvertenin kaplanmasi için kullanılan malzeme

GÜVERTE HATTI

Güvertenin bordadaki izdüsümü

H

HALAT

Bitkisel sentetik veya çelikten yapilmis ve bükümlenerek çeşitli kollarda birbirlerine sarilmis, bükülmeye ve çekmeye uygun urgan

HALAT BOSA

Demir atildikten sonra demirin agirliğini ırgat üzerinden almak için çimalari güvertedeki mapalar bagli diger uçlarında ceviz bulunan kısa halatlar.

HAMLA

Kürek çekilirken küreğin bir periyot içindeki mesafesi [Hamle]

HAMLACI

Kürekli teknelerde serdümene en yakın kürekçi

HAVUZLUK

Yelkenli veya kürekli bir teknede kiç tarafta topluca oturulacak yer.

HIRÇA MAPASI

Zincirin zincirlikteki çimasinin omurgaya bağlandığı kilit

HISA ETMEK

Bir şeyi yukarı kaldırmak. [Hisa sancak, hisa kürek]

I

IRGAT

Demir almada, halatları dolayip gemiyi yanastirmada veya karaya çekmede kullanılan, hidrolik, elektrikli, istimli veya insan kuvvetiyle çalıştırılan yatay veya dikey mekanizma [Yatay ve manivela kuvvetiyle çalıştırılanlar = bocurgat]

ISKAÇA

Direk ve civadraların alt basların alt baslarındaki topukların yerine oturması için açılmış olan yuva

ISKANCA

Değiştirmek [nöbet, vardiya, kürek]

ISKARMOZ

Kürekli teknelerde küreğin bağlanması veya oturması için ay veya çelik şeklindeki lumbar iskarmoz denilen aygıtlar

ISKOTA

Yelkenlerin iskota yakalarını kullanmak, yelkeni rüzgar ile doldurmak için halat - palanga donanımı

ISKOTA YAKASI

Kabasorta yelkenlerde altyakalar; randa, pik veya floklarda alt geri köse

İÇ OMURGA

Postaları [bir ahsap teknede] omurgaya daha siki bağlamak için bastan kiça kadar uzanan ikinci bir omurga

IGNECIK

Dümenin kiç bodoslamaya bağlanabilmesi için, erkek ve disi olarak konmuş olan mentese yada demir sac

ISKANDIL

Denizin derinliğini ölçmek

ISKANDIL KURSUNU

Iskandil salvolarinin bağlandığı ağır kursun - ağırlık

ISKANDIL SALVOSU

Iskandil kursunlarının bağlandığı işaretli salvo

ISKARÇA

Bir liman veya koy içindeki kalabalık tekne gurubu, karışık olarak demirlemiş olan tekneler topluluğu

ISKELE

Teknenin sol yarısı veya gemiye girip çıkmak için kullanılan sürme veya inip kalkan merdiven

ISKELE TAVASI

Iskelelerin alt ve üstünde girip çıkmada ilk basılan platform

ISPAVLO

Katrasız kendirden yapılmış iki kollu sicim [kirnap]

ISTINGA

Yelkenleri toplamak için kullanılan selviçe [Hareketli donanım]

ISTINGA ETMEK

Yelkenleri toplamak

ISTRALYA

Direk ve çubukların cundalarında bas ve kiça doğru inen sabit arma, veya teknelerin postalarını bastan kiça kadar birbirlerine bağlayan kusak

ISKAMPAVYA

Harp gemilerinde personel taşımakta kullanılan motorlu büyük filika

K

KABASORTA ARMA

Serenleri direklere dik ve kemere istikametinde olan dört köşe yelkenli arma

KALASTRA

Kontra güvertelerin üzerine alınan filikaların oturtuldukları ağaç veya metal kürsü

KALOMA

Demir üzerinde bulunan teknelerin denizde bulunan zincir mesafesi. Bosluk ve rahatlık, tolerans, ölçülü

KALOMA ETMEK

Zincir gerektiğinde daha fazla salmak, [Kaloma vermek]

KANA RAKAMLARI

Gemilerin çektikleri su derinliğini göstermek için bas ve kiç dikmeler hizasına sancak ve iskele taraflara desimetre veya feet cinsinden çizilmiş rakamlar. [Romen ve italik]

KANDILISA

Yelkenleri yukarı kaldırmak için kullanılan halat.
Trinket ve maestra serenlerinin kandilisasi : Istrise
Gabya serenlerin kandilisasına : Manti
Flok ve randa yan yelkenlerin kandilisasına: Çördek /Mandar denir.

KAPELE MUSAMBA

Pusla, dümen dolabı, kaporta, vinç gibi kısımların yağmur ve güneşten korunması için yelken brandasından yapılmış kiliflerin geçirilmesi için verilen emir.

KAPLAMA

Postaların üzerine boyuna kaplanan saç veya tahtalar.

KAPORTA

Gemi veya tekne içindeki kapılara ve güverteden aşağı iniş ve çıkış merdivenlerinin üzerindeki kapalı yerlere denir.

KARANFIL

Pruva ve grandi diregicundaları arasındaki tel halat

KARAVELE KAPLAMA

İçerisi kutrani disisi armuz kaplama olan bir kaplama şekli.

KARINA

Bir teknenin su altında kalan ıslak kısmı (dis kısmı).

KARULA YAKASI

Bir yan yelkenin direğe yakın alt yakası (kösesi).

KASA

Halatların çimalarına açılmayacak şekilde yuvarlak şekilde yapılan ve dikile emniyete alınan yuvarlak büyük halkalar.

KASARA

Teknelerin baş orta ve küçük kısımlarında güverteden daha yüksek olan güvertelere veya kısımlara denir.

KASTANYOLA

Demir zinciri akarken durdurabilmek için irgat etrafına konan demir veya çelik serit çember (bir çeşit fren balatası).

KAVANCA

Herhangi bir şeyi bir taraftan diğer tarafa geçirmek veya asırmak ya da bir yerden diğer bir yere aktarmak.

KEMERE

Güveretenin döşenebilmesi için posta uçlarını birleştiren enine (omurgaya dik) konan kısımlardır. (yarım oalnina ÖKSÜZ KEMERE denir).

KERTE

Bir dairenin 32'de biridir. (11 derece 15 dakika).

KERTERİZ

Herhangi bir maddenin bir tekneden olan yönünü miknatisi veya cayro pusla ile tayin etmek veya ölçmek.

KERYE

İki haltı birleştirmek için veya halatın çimasına geçici kasa yapmak için [sadece madeni halatta] kullanılan civatalı mengene

KIBLE

Güney

KIÇ

Teknenin geri tarafı

KIÇ BODOSLAMA

Omurgadan kiç taraf kaldırılan dik kısım [Ağaç veya maden]

KIÇ GÖNDERİ

Kiç tarafta sancak çekilmesi için dikilmiş olan gönder.

KILIT

12,5/15 kulaç zincir uzunluğu veya iki kilit zinciri birbirine bağlayan bir tarafı degirmi diğer tarafı harbili bir cins zincir baklası.

KINISTIN VALFİ

Gerektiğinde bir tekneye denizden su almak için su kesiminden aşağıya konmuş ve gerektiğinde uzaktan açılıp kapatılabilecek valf.

KOÇ BOYNUZU

Bas ve kiç omuzluklar ile mataforaların üzerinde bulunan ve halat volta etmek için kullanılan boynuz şeklinde iki kulaklı madenler.

KOL

Flasaların bir tarafa bükülmesi sonucu halatta elde edilen elemanlar. Flasa gibi bütün halat boyundadırlar.

KOLTUK

Bir teknenin aborda olduğu yere sikilmesi için bas ve kiç omuzluklardan verdiđi halat.

KONTRA MIZANA DIREĞI

Mizana direğinin gerisindeki direk

KONTRA OMURGA

Ana omurganın asınmaması için altına konan serit halindeki parça.

KONTRA TAVLON GÜVERTE

Eski harp gemilerine ait bir güverte kat

KONTRATA MIZANA DIREĞI

Kontra mizanadan sonraki kiç direk

KÖRKAPAK

Lumbuzları içerden kapayan demir kapak

KUNTRA

İskota yakasına bağlanan iki inceden birisi iskota olarak kullanıldığında diğeri kuntra olur. Kontra kontr kelimesinden gelme olup, karsi-zit-yedek anlamında kullanılır. Kuntra omurga, bodoslama-grandi-güverte gibi Kuntra flok-kuntra mizana ve benzeri.

KURT AGAZI

İçinde halat geçmesi için güverte üzerinde bas ve kiç omuzluklarına monte edilen demir yastıklar.

KUTRANI KAPLAMA

Ahsap diagonal (çapraz) kaplama

KÜPESTE

Güverte üstündeki borda kaplaması.

KÜREK LUMBARI

Askeri filikalarda iskarmoz yerine küreklerin oturtuldukları oyuk yerler (küpeste de takazlık tahtasında).

L

LAÇKA

Bosver, bosalt, bosalmis gevsemis anlamında.

LALE HALATI

Dümenlerin denizli havalarda düsüp kaybolmaması için dümen yelpazesinden geçip teknenin kiçina baglanan bir ince savlo.

LARMO

Floklerin açıldığı ıstralya. (Bazen flok larmosu da denilir).

LAVA ETMEK

Bos al ve ger anlamında bir emir. (Bosunu al)

LAVRA DELIGI

Bir teknenin içindeki suyu askiya alıp bosaltmak için açılmış delik. (Genellikle kiç tarafta havuzlugun altındaki kruzlu yerde).

LIF

Nebati halatin yapıldığı malzemenin en ince parçası

LIGA CAMADAN

Yelkeni küçült, camadana vur demektir.

LIMBO

Bir şeyin bir taraftan diğer tarfa aktarılması. (Marmara etmek sadece sivi içindir.)

LIVAR

Balıkçi teknesinde balıkların taze kalması için alt tarafı denizle ilgili tahta havuz.

LOÇA

Demir zincirinin akması için açılmış deliklere geçirilmiş madeni oluk.

LOKMA

Zincirin baklalarının ortasına takviye için konmuş parça.

LUMBARA AGIZI

Gemilere girip çıkılan bordada açılan dört kse kapak.

LUMBUZ

Gemideki pencerelere verilen isim.

M

MANIKA

Bir teknenin alt kisimlarina güverteden asagiya dogru havalandirma için konulan genis boru.

MAPA

Sabit halka.

MARTIN DEMIRI

ip ve kollari ayni düzeyde ve kollari da beden etrafında dönebilen bir sistemdeki demirdir.

MASTALYA

Tahta legen.

MASTORI POSTASI

Bir teknedeki en genis posta.

MATAFORA

Teknelerde veya sahilde filika veya botların asilabilmesi için uçlarında palanga bulunan aygıt.

MATAFYON

Yelken ve tentelerin delik açıldığında yırtılmaması için delik etrafının takviye edildiği alüminyum veya halat yassı halka.

MAYNA ETMEK

Asağı indirmek (ağır ağır).

MEME

Demir kollarının demir bedenine birleştđi noktanın alt kısmı.

MEZESTRE

Yariya kadar indirmek.

MIL [Deniz mili]

Denizdeki uzunluk ölçüsü. (6080 feet = 1852 mt)

MIZANA DIREGI

3 direkli bir yelkenli gemide en kıçtaki direktir.

N

NETA

Muntazam, düzgün, tertipli veya emniyetli anlamına gelir.

NEVCET

Hamak sarılan inceleme denir.

O

OMURGA

Bir teknenin postalarının üzerine oturtulup bağlandığı ve bastan kıça kadar devam ettiği ağaç/madeni parçalardır. Genellikle küçük teknelerde yekpare olur.

ORSA

Yelkenleri elden geldiği kadar rüzgarın estiği tarafa yaklaştırarak seyretmek. (Orsasına seyir)
ORSA YAKASI : Bir yelkenin direk tarafındaki veya rüzgar üstü tarafındaki yakasıdır.

ORSA ALABANDA EĞLENMEK

Rüzgarı bordaya alarak, yelkenleri birbirinin aksine alıp tekneyi yolundan alakoyup vakit geçirmektir.

ORSA ALABANDA TRAMOLA

Teknenin basını rüzgara alıp bir küntradan diğer küntraya geçmektir

ORSA HALİNDE

Bir teknenin mümkün olduğu kadar rüzgarın estiği cihete yakın seyredisi.

ORSA PUPA ÇEMBERİ

Bumbanın cundasına yakın ve iki tarafında da mapa bulunan madeni çember.

ORSADA KAZANMAK

Bir teknenin orsa seyrinde az düşme yapıp istediği tarafa gidiste kazanması.

ORSAYA KAÇMAK

Bir yelkenli teknenin devamlı olarak bas tutamayip rüzgar üstüne kaçmasıdır.

ÖKSÜZ KEMERE

Kemerinin ortadan kesilmiş olarka yanda kalan kısımları.

P

PALAMAR

Gemilerin rihtima veya iskeleye bağlanmasında halattan daha kalın yomalara verilen isim.

PALANGA

Bir halat ve anaz iki makaradan olusan kaldırma mekanizması

PALAVRA GÜVERTE

Eskiden harp gemilerinde toplarin bulunduğu güverte

PATALYA

1-3 çifteye kadar kürekli ahsap teknelere harp gemilerinde verilen isim.

PATRISA

Çubukların bağlanması için cundalarından aşağı ve geriye doğru inen ve tekneye bağlanan sabit arma

PIK

Giz veya serenlerin üzerine açılmış üç köşe yelken.

PIK YAKASI

Bir yan yelkeninin üst ve kösedeki yakasıdır.

PIYAN

Bir halatin çimasinin açılıp dağılmaması için çomasına ispavlo veya gircila ile yapılan bir çesit düğüm şekli.

PORTUÇ

Alet edevat veya boya gibi sair şeylerin saklanması için kullanılan dolap veya kamara gibi yerler.

POSTA

Üzerine kaplama tahtalarının [veya saçların] tespit edildiği ağaç veya maden eğriler [kaburga]

PRUVA

Bir teknenin ön tarından ileri istikameti.

PRUVA DIREGI

Birden çok direkli teknede ba taraftaki ilk direk.

PUNTEL

Güvertenin kuvvetlendirilmesi için alttan dikine konan destek veya güverte üzerindeki vardevelaların tutmak için güverteye dik olarak konulan demir çubuklar.

PUSULA

Rota istikametlerini gösteren, kerteriz alıp mevki konmasına yardım eden miknatisi veya cayro devvaresi ile çalışan seyir aletidir.

PUSULA KARTI

Pusula ibrelerinin üzerine oturtulmuş derece veya kerte taksimati bulunan daire şeklinde bir karttır.

PUSULA MIHVERİ EKSENI

Pusula kartının merkezinin oturduğu ucu sivri bir ignedir.

PUSULA TASI

Miknatisi pusulalarda pirinç veya bakırdan yapılmış (manyetik etkisi olmaması için) yarım küre biçiminde içi boş bir taktır.

PUTA

Koymak, donatmak (puta kürek).

R

RADANSA

Halatların çimalarında kasa yapmakta kullanılan madeni halka biçimindeki malzeme

RANDA YELKENİ

Yelkenli bir teknede en geriye açılan yan yelkeni.

RODA

Kullanılmamış, açılmamış nebati halat sargısı.

ROTA

Geminin üzerinde gittiği çizgi.

RUBA ETMEK

Yelkenle rüzgari basa alarak tekneyi geriletmek

RÜSVET GÜVERTE

Yolcu gemilerinde filikaların üzerine oturtulduğu kalastraların bulunduğu güverte.

RÜZGAR ALTI

Rüzgarın estiği yönün aksi.

RÜZGAR YAKASI

Bir yelkende rüzgarın estiği taraftaki yaka.

RÜZGARÜSTÜ

Rüzgarın estiği yön.

S

SAFRA

Bir teknede denge sağlanması için sintinesine konan ağırlık.

SAGANAK

Rüzgarın eserken birdenbire şiddetli esmesi.

SALMA

Bir teknenin rüzgara veya akintiya bagli olarak dönmesi

SALMA OMURGA

Yelkenli bir teknede içerden indirilip kaldırılan madeni veya ağaç levha.

SALPA

Demirin deniz dibinden kurtulması, ağırlığını zincire binmesi.

SANCAK

Bayrak veya teknenin sağ yarısı, sağ tarafı

SANCAK ALABANDA

Dümenin sancak tarafa doğru en çok basılabilmesi için verilen emir.

SANCAK GÖNDERİ

Kiç tarafa güverteden sancak çekmek için dikilmiş gönder.

SARAVELE

Yelkenin sarılması için verilen komuta denir.

SAVLO

Sancak çekmek için kullanılan 1,5 burgatalık ince halat

SELVIÇE

Yelkenli bir gemi armasındaki hareketli halatlar.

SEREN

Direkler üzerinde yelken açmak için ve isaret çekmek için yatay olarak bağlanmış gönder.

SEREN YAKASI

Yelkenlerin derene bağlı üst kısımları. (matafyon yakası).

SIG SU

Denizin (genellikle sahil kısmına yakın) herhangi bir kısmında teknelerin seyretmelerine uygun olmayacak şekilde az su bulunan pek derin olmayan yerlere denir.

SILYON FENERI

Gece ve karanlıkta gemilerin seyir halindeyken pruva ve grandı direkleri cundalarında yaktıkları ufkun 20 kertelik bir sahasından berrak havada en az 5 milden görülebilen ve pruvadaki grandıye nazaran daha asagıda olan fenerlerdir. (Beyaz renklidirler).

SINTINE

Bir teknenin su altında kalan ıslak kısmının iç tarafıdır.

SIS ISARETI

Siste seyir halindeki gemilerin birbirlerine durumlarını belirtmek üzere düdükle verdikleri işaret.

SIS KAMPANASI

Demirde veya samandrada yatan gemilerin siste mevkilerini belirtmek için çaldıkları kampana

SIYA

Kürek çekerek tekneyi geriye itmek için verilen komut.

SOGRA [SOKRA]

Armuz kaplamada, kısa gelen kaplama tahtalarının uçlarının birleştiği yerdeki çizgi.

SUGA ETMEK

Vira edip sikistirmek. (Suga kastanyola, suga civata vb).

SU HATTI

Teknenin gövdesinde ıslak yüzeyle kuru yüzeyi arasında meydana gelen çizgi.

SÜBYE ARMALI

Direklerinde serin yelkenleri olmayıp sadece yan yelkenleri bulunan tekneler.

SÜLYEN

Yeni konan yada raspa edildikten sonra temizlenmiş olan çelik veya demir saçlar üzerine koruyucu bir astar olarak sürülen genellikle kırmızı renkteki boya

SÜRME OMURGA

Salma omurga da denilebilir. [Ana omurga bedenine açılan bir yarıktan asagi yukari hareket ettirilebilen tahta veya madeni levha şeklindeki omurga olup yelkenliteknelerde yelkenle seyir anında devrilmemek veya rüzgar altına düsmemek için kullanilir]

SAPKA

Direklerin üst uçlarına geçirilmiş yuvarlak tabla

SEYTAN ÇARMIHI

İki halat arasına ağaç basamaklarla yapılan bordadan sarkıtılan merdiven

T

TALVEK HATTI

Bogazlarda ortadan geçtiği varsayılan hat

TARAK GEMİSİ

Limanları ve geçitleri derinleştirmek için kepçeli olarak yapılmış özel gemi

TAVA

Borda iskelelerinin altında ve üstünde durulacak yer [Iskele tavası]

TAVLON GÜVERTE

Çok güverteli gemilerin üstten itibaren aşağıya doğru besinci güvertesi.
Eski harp gemilerine ait bir güverte kati

TAYFA

Ticaret gemilerindeki gemiciler

TENTE

Güverteyi yağmur ve güneşten korumak için güverte üzeriene açılan branda veya başka bir malzememden yapılmış örtü

TENTE OMURGASI

Tentenin orta kısmına ve altına konulan ağaç

TERSANE

Gemi yapılan fabrika, tezgah veya sanayi merkezi

TIRENTİ

Bir halatin çekilen çimasi

TIRNAK

Demirin kollarinin ucundaki tirnak seklindeki kisim

TOKA ETMEK

Bir seyi yerine kadar kaldirmak [Sancak toka etmek, isaret toka]

TRAMOLA

Yelkenle seyirde rüzgarin bir kontradan diger kontraya önce pruvanin geçmesi ile yapılan dönüş

U

UÇKURLUK

Bir sancagin direk veya rüzgar üstü tarafındaki yakasindaki takviye edilmesi için geçirilen beyaz renkli serit. Bu taraftaki yakaya uçkurluk yakasi ve içinden geçirilen ve iki ucunda da kanca bulunan salvoya da uçkurluk salvosu denir.

USKUNA

Pruva diregi kabasorta armali, grandi diregi sübye armali iki direkli yelkenli tekne

USTURMAÇA

Bir birinin üzerine veya rihtima yanasan teknelerin bordalarinin göçmemesi veya boyalarının bozulmaması için araya koydukları ağaç, i lastik, plastik veya halatlardan yapılmış olan, balon, silindir biçimindeki yastik.

V

VARAGELE

İki nokta arasında gerilmiş olan kuvvetlice bir halat üzerinde hareket eden bir makaraya bağlı sepet veya iskemle donanımlı insan ve esya tasımak için kullanılan donanim.

VARDAVELA

Teknelerin küpestelerinde ve borda iskelelerinde personelin korunması için dikilmiş bulunan sabit veya yatay kalkar puntellerin üzerine yatay olarak geçirilmiş demir veya ağaç tiriz.

VARDAVELA PUNTELI

Küpestelelere konmuş olan ağaç veya demir sabit veya yatay kalkar punteller.

VARIL

Mancana büyüklüğündeki madeni fiçi

VELEDIBARKA

Firtinali havalarda pruva ana istrelyasi üzerine açılan flok.

VELEISTRALYE YELKENI

Pruva direginden sonra gelen direk üzerine açılan yan yelkenin sereni

VELENA

Direkler arasındaki istrelyalar üzerine açılan üçgen seklindeki yelkenler.

VENTO

Bumbalari ve mataforalari bir taraftan diger tarafa dirisa edebilmek ve sabit tutabilmek için cundalarından alınan halatlar. Bu halatlar gerekirse palangalara da bağlanır.

VINÇ

Gemiye yük alıp vermede kullanılan, ambar ağızlarına yakın olarak konmuş hidrolik - elektirik veya istimle açılan makineler.

VIRA

Vidayi, civatayı, irgat veya vinci çevirmek sarma yönünde verilen komut.

VIYA

Gemiye veya tekneyi istenilen rotaya döndükten sonra, istenilen yöne seyredilmesi için verilen komut.

VOLTA

Bir halatin babaya veya biteye bir kez dolastirmek

VOLTA ALMAK

Halatin veya demir zincirinin birbirine dolasmasi

Y

YAKA

Yelkenlerin köselerine ve yakalarına denir.

YAKAMOZ

Su içinde isik biriktirebilen tekhücrelilerin total yansima halinde isildaması

YALPA

Teknenin sancaktan iskeleye, iskeleden sancaga dalgaların bordadan alınması ile sallanması

YALPA OMURGASI

Teknelerin yalpalamasını azaltmak için karına kısmına bastan kiça doğru uzanan omurga biçimindeki çıkıntı.

YAN YELKENLER

Yarım serenler ve gizler üzerine açılan yelkenler ile flok ve valenalar

YARIMOTURAK

Kürek çekerken ayak dayanılan ağaç puntal [yatay]

YASLAMAK

Bir teknenin hareket kabiliyetini kaybederek, akıntı veya rüzgar etkisi ile bir rihtime veya başka bir tekne üzerine düşmesi

YEKE

Dümen basına takilip dümenin istenilen tarafa basılması için kullanılan demir veya ağaçtan yapılmış kol.

YELPAZE

Dümenin su içindeki en geniş kısmı

YOMA

Genellikle kalın halatlara denir.

YÜRYA

Bir palanganın tirentisini veya bir halatin elle çekerken üzerine yatarka mola vermeksizin çekmek

Z

ZINCİR MAKINASI

Zincirlik ile üst güverte arasında zincirin arasından geçtiği madeni boru.

ZINCIRLIK

Teknelerin bas tarafında basaltında demir zincirlerinin muhafaza edildiği yer.

ZIRH GÜVERTE

Eski zirhli harp gemilerinde mermilerin delip geçmemesi için konan çelik güverte

ZOKA

Uç tarafında sarımsak dilimi biçiminde kursun bulunan bir çeşit balık iginesi [olta]